

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Konkursi „Eesti laste heaolu kontseptuaalse mudeli loomine ja selle indikaatorite väljatöötamine“ tehniline kirjeldus

TA-projekti tellija andmed

Organisatsiooni nimi
Sotsiaalministeerium
Postiaadress (tänav, maja, linn, postiindeks)
Suur-Ameerika 1, Tallinn 10122
Organisatsiooni esindusõiguslik isik (nimi, ametikoht, e-posti aadress, telefonid)
Maarjo Mändmaa; Sotsiaalministeeriumi kantsler, maarjo.mandmaa@sm.ee ; 58506184
Projektitaotluse kontaktisikud (nimed, ametikohad, e-posti aadressid, telefonid)
Mari Sarv, laste ja perede osakonna nõunik (mari.sarv@sm.ee ; 5916 0909), Marion Pajumets, teadusnõunik (marion.pajumets@sm.ee)

Projekti andmed

Projekti pealkiri
Eesti laste heaolu kontseptuaalse mudeli loomine ja selle indikaatorite väljatöötamine
Eelnevad sarnasel teemal tehtud või käimasolevad / käivituvad projektid (Eestis või välismaal, kui asjakohane)
<p>Laste heaolu mõõtmise ja selleks mõõdikute väljatöötamisega on tegeletud mitmed kümnendeid nii praktiliste projektide, statistiliste andmete korje ja kaardistuste kui ka uurimis- ja teadustööde raames nii välisriikides kui Eestis.</p> <p>Alljärgnevalt on toodud vaid mõned viited töödele, projektidele ja seonduvatele uuringutele, mis on valdkondadeülest laste heaolu käsitlenud:</p> <ul style="list-style-type: none">- Child Well-Being in an Unpredictable World (ÜRO raport; 2025);- Ettepanekud valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua väljatöötamiseks Eestis Islandi kogemuse näitel (2024), Oliver Nahkur, Sotsiaalministeerium, Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetuste programmist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“;- Child Vulnerability and Vulnerable Subjectivity. Interdisciplinary and Comparative Perspectives (2024), Dagmar Kutsar, Mai Beilman, Oliver Nahkur;- Eesti laste vaimse tervise uuring (2024), konsortsium: Tartu Ülikool, Tervise Arengu Instituut, Turuuuringute AS; Sotsiaalministeeriumi tellimus;- Laste ja noorte vaimse tervise parandamise ettepanekud. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi tegevuse 9.2.2 täitmiseks ennetusnõukogu 29.05.2023 otsusega volitatud ministeeriumite ülese töörühma raport;- Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsioon (Siseministeerium 2021);

- [Lapsed Eesti ühiskonnas](#) (2021), toimetaja: Dagmar Kutsar ; Õiguskantsleri Kantslei;
- [Measuring What Matters for Child Well-being and Policies](#), OECD (2021);
- [Laste subjektiivne heaolu kohalikus ja rahvusvahelises vaates](#) (2019), Koostajad ja teadustoimetajad Dagmar Kutsar (Tartu Ülikool) ja Kadri Raid (Statistikaamet), Statistikaamet;
- [Euroopa lastegarantii: Eesti lastegarantii tegevuskava](#) aastani 2030.

Vaata lisaks ka Eestis toimunud ja toimuvate laste heaolu puudutavate uuringute ja seonduvate tegevuste loetelu (Lisa 1).

Projekti seotus Sotsiaalministeeriumi prioriteetsete ülesannetega (tööplaaniga)

Projekt on seotud [Laste ja perede programmiga 2024-2027](#), mille kohaselt arendatakse valdkondade ülese laste ja perede heaolu puudutava teabe kogumist ja avaldamist, sealhulgas panustatakse lapsest lähtuvate andmete nähtavale toomisse peavoolustatistikas (lk 16). Samuti panustab käesoleva konkursi projekt [Tervist toetavate valikute programmi 2025-2028](#), mille töösuundade seas on laste ja noorte vaimse tervise probleemide ennetamine ja varajane märkamine ning inimeste vaimse tervise ja seda mõjutavate tegurite seire ja avaldamine.

Konkursi projekt on osa Sotsiaalministeeriumi tegevusest „Valdkondade ülese laste heaolu indikaatorite väljatöötamine Eestis 2025-2027“, mida kaasrahastab Euroopa Liit (2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondidest rahastatud toetuse andmise tingimused (TAT) “Laste ja perede toetamine”).

Probleemi või olukorra kirjeldus, mis nõuab projekti tellimist

Kuigi laste heaolu mõõtmise ja selleks mõõdikute väljatöötamisega on tegeletud Eestis ka varem, siis seni ei ole veel välja töötatud konkreetset teaduslikule ja ekspertteadmisele tuginevat Eestile omast laste heaolu mudelit. Selline mudel peaks kajastama laste heaolu järjepidevalt ja terviklikult, tuginedes andmetele ja olles valdkondade üleselt tasakaalustatud, sh võimalikult kohaliku tasandini ulatuv.

Laste heaoluga kokkupuutumuses andmelaudu või profiile on loodud, need sisaldavad aga vaid osaliselt või mitte-terviklikult laste heaolu, nt: [Noorteseire juhtimislaud](#); [Tervise- ja heaoluprofiil](#); [Haridussilm](#); valdkondade üleselt kohalikul tasandil kajastav teenustasemete töölaud [Minuomavalitsus](#); Tervise Arengu Instituudi kogutavat statistikat visualiseerivad töölaudad ([Profile - tervise.arengu.instituut | Tableau Public](#)) või ka Statistikaameti [Laste heaolu rubriik andmebaasis](#) jt. On ka rahvusvahelisi laste heaolu kajastavaid raporteid või juhtimislaudasid (nt [OECD Child Well-being Dashboard](#)), mis võimaldavad laste heaolu võrrelda erinevates riikides, kuid ei anna siseriikliku pilti, mis toetaks just riigisisest laste heaolu kujundamist ja positiivset mõjutamist sh enam rohujuure tasandilt ehk kohaliku elu ja laste heaolu otseselt mõjutavate otsustajate jaoks.

Laste heaolu edendamine ja tagamine tänases päevas aitab luua lastele turvalise ja võimalusterohke elu praegu ning mõjutab ka tuleviku Eesti ühiskonda. Täna laste heaolu mõjutades suuname ka seda, kui võrd on 20-30 aasta pärast Eestis tark, paindlik tööturu vajadustele vastav, vaimselt ja füüsiliselt terve ja toimetulev rahvas ning kui võrd ollakse ettevõtlikud ja ühiskonnaelus aktiivsed, kui võrd edukad majanduses või ka kui võrd on Eestimaa loodus hoitud jne. Nii isiku kui ühiskonna jaoks on sageli oluliselt ressursse säästvam probleemkohtade ennetamine ning varane märkamine ja abivajajate aegsasti toetamine, selmet probleemide märkamine ja neile reageerimine alles siis, kui need on juba suureks kasvanud. Selleks aga, et osata märgata ja panustada laste heaolu edendamisse sihitult ja targalt, on vaja tugineda andmetele ja tõenditele.

Lapse heaolu on mõjutatud nii lapse tervisest kui keskkonnast sh nii lähedaste kui ka ühiskonna üldisemast toimimisest ja korraldusest. Näiteks mõjutavad lapse heaolu lapse ja vanema suhe, pere majanduslik ja sotsiaalne toimetulek, lapse võimalused haridust omandada, tegeleda oma huvidega või ka lapse võimalused vabale ajale. Niisamuti mõjutab lapse heaolu teda ümbritsev füüsiline

keskkond: kodu, kodutänav, lasteaed/kool jne. Ühtlasi on lapse heaolu mõjutatud ühiskonna toimesüsteemidest, näiteks milline on tervise-, sotsiaal-, haridusesüsteem, õiguskeskkond, üldine turvalisus ühiskonnas ning ka looduskeskkond. Laste heaolu terviklik andmepilt ei saa seega kajastada ainult nt tervise-, hariduse- või sotsiaalnäitajaid, vaid peab olema kõiki valdkondi ja tasandeid läbiv. **Tuues laste heaolu kajastavad andmed nähtavale tasakaalustatult, valdkondiläbivalt ja oma mitmekesisuses, saame tõugata tagant ka laste heaoluga arvestamist just läbivamalt eri tasandite ja -valdkondade otsustes ja mõjuhindangutes**

Oluliseks probleemiks on laste heaolu jälgimisel riskirühmade üles leidmine ja kaardistus. Sageli jäävad just suuremat abi või tuge vajavad lapsed märkamata üldisi või keskmisi kajastavast andmepildist, kuna need grupid võivad olla marginaalsed ja väiksed ning nende uuringutesse hõlmamine on keerulisem. Üks võimalus on kaardistada riskirühmad läbi riski- ja kaitsetegurite ning leida eriuuringud vm meetodid suuremas riskis laste heaolu eraldi jälgimiseks. Sihitatum heaolu mõõtmine võimaldab paremini ja kokkuvõttes ka säästlikumalt ressursse suunata nii ennetusse kui tagajärgede leevendamisse. Nii saaks kiiremalt reageerida riskis laste heaolu ja turvalisuse tagamiseks, mis oleks ka ühiskonna jaoks mõistlikum ja säästlikum.

2023-2024. aastal vedas Sotsiaalministeerium projekti “Valdkondade ülese laste heaolu indikaatorite väljatöötamine Eestis – võimalused Islandi praktika näitel”, mille raames selgitati välja, kas ja kuidas sobituks Islandi praktika laste heaolu indikaatorite väljatöötamise osas Eestile. Projekti tulemused võtab kokku koostatud ettepanekute dokument, mis toob ka välja täpsemalt, kuidas laste heaolu tervikliku ja mitmekülgse ülevaate saamiseks on vaja eri valdkondades ja valdkondadeüleselt laste ja perede olukorda seirata ning poliitikameetmete tõhusust ja mõju hinnata. Koostatud ettepanekute dokument¹ on eeltöök ja üheks oluliseks aluseks tellitavale teadustööle: Eesti laste heaolu kontseptuaalse mudeli loomine ja selle indikaatorite väljatöötamine.

Valdkondade ülese laste heaolu andmepildi väljatöötamine Eestis on kokku kolmeaastane projekt (2025-2027), mille eesmärk on teaduslikule heaolu kontseptsioonile tuginev, Eestile iseloomuliku, valdkondi läbiva ja tervikliku laste heaolu kajastava, ajas järjepidevalt jälgitava andmepildi kokku toomine ja ülesehitamine. Loodav andmepilt peab toetama teadmispõhiste otsuste tegemist ja erinevate valdkondade arengute mõju mõistmist laste heaolule nii täna kui tulevikus. Selle konkursiga tellitakse Eestile omase laste heaolu kontseptuaalne mudeli loomine ja selle indikaatorite välja töötamine, mis on kogu kolmeaastase projekti aluseks.

Uurimis- ja arendusülesanded

Kokkuvõtvalt on uurimis- ja arendusülesandeks teaduslikule heaolu kontseptsioonile tugineva, Eestile iseloomuliku, valdkondi ja tasandeid läbiva, terviklikult laste heaolu kajastava mudeli koostamine ning ka mudelist lähtuvate indikaatorite välja töötamine, mis põhineksid ajas järjepidevalt kogutavatel näitajatel (andmetel / ettepanekutel andmekorjet täiendada) sh võimalikult kohaliku tasandini iseloomustavate andmete kajastust taotledes. Samuti on ülesandeks mudel läbi testida st mudel sisustada andmetega ja kajastada võimalikus ulatuses laste heaolu hetkepilt ja kujundatud indikaatorid võimalikus ulatuses.

Uuringul on vähemalt järgmised kolm uurimis- ja arendusülesannet:

- I Inimese elukaart hõlmavate üldiste valdkondade üleste teadustöödele põhinevate heaolu mudelite analüüsimine ja Eestile sobiva väljatöötamine (elukaare ülene üldine heaolu mudel);

¹ [Ettepanekud valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua väljatöötamiseks Eestis Islandi kogemuse näitel](#) (2024), Oliver Nahkur, Sotsiaalministeerium, Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetuste programmist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“

<p>II Eesti laste valdkondade ülese heaolumudeli väljatöötamine (laste heaolu mudel, mis mh kaardistab riskirühmade heaolu);</p> <p>III Eesti laste valdkondade ülese heaolu mudeli andmetega sisustamine ehk alusnäitajatega täitmine ja neist lähtuvate indikaatorite väljatöötamine (sh mudeli sisustamine andmetega võimalikus ulatuses).</p>
<p>Projekti eeldatav mõju / projekti tulemuste rakendamine</p>
<p>Projekti tulemusena valmib teaduslikule heaolu kontseptsioonile tuginev, Eestile iseloomulik, valdkondi läbiv ja terviklik laste heaolu kontseptuaalne mudel ning sellest lähtuvate indikaatorite ja näitajate korrektselt viidatud / seotud loetelu ja selle heaolu mudeli andmetega võimalikus ulatuses sisustamine. Projekti tulemus saab olema aluseks edaspidiselt väljaarendatava laste heaolu andmepildi töölauale ning on lähtepunktiks kõigile järgnevatele hankeprojektidele: 1. Laste heaolu puudutava andmekorje / - turbe tagamise analüüs ja ettepanekud; 2. Laste heaolu andmepildi töölaua tehniliste lahenduste alternatiivide kaalumise sh kuluanalüüs; 3. Laste heaolu näidikulaua loomine.</p>
<p>Projekti metoodiline lähenemine</p>
<p>Uurimis- ja arendusülesannete elluviimiseks peab taotleja kombineerima kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid. Kasutada tuleb nii dokumendianalüüsi (teadus- ja uurimiskirjanduse, uuringuandmete jm teemaga seonduva materjali sekundaaranalüüs) kui ka poolstruktureeritud intervjuusid vm arutelu ja peegeldust võimaldavaid meetodeid. Oodatud on ka uuenduslike nt sihtrühma spetsiifikast lähtuvate lähenemiste kasutamine erinevate uurimis- ja arendusülesannete läbiviimisel. Erinevate lähenemiste pakkumisel on tellija ootus uurimistööde ja materjali kogumise puhul rakendada viise ja meetodeid, mis kaasatute (uuritavat sihtrühma laiemalt sh eksperte, spetsialiste jt inimesi) aega ja ressursi säästaks ja iga kogutava sisendi puhul oleks ka läbimõeldud sihtrühmale kohane tagasipeegeldus.</p> <p>All on toodud uurimis- ja arendusülesannete kaupa tellija minimaalsed metoodilised ja korralduslikud ootused. Tellija julgustab taotlejat pakkuma välja oma visiooni, mis võib erineda tellija visioonist või täiendada seda. Taotleja loominguilisust uurimis- ja arendusülesannetele lahenduskäikude pakkumisel väärtustatakse taotluste hindamisel. Metoodilised valikud peavad lähtuma taotleja visioonist selle kohta, kuidas tellija püstitatud uurimis- ja arendusülesanded kõige paremini lahendada. Oma visiooni asjakohasust tuleb taotluses põhjendada.</p> <p>I Uurimis- ja arendusülesanne on inimese elukaart hõlmavate üldiste valdkondade üleste teadustöödele põhinevate heaolu mudelite analüüsimine ja Eestile sobiva väljatöötamine (elukaare ülene üldine heaolu mudel).</p> <p>Elukaare ülese Eestile sobiva üldise heaolu mudeli välja töötamisel tuleb lähtuda heaolu mõjutustasanditest: individuaalne, pere-/ lähikondlik, kogukondlik, ühiskondlik (kohalik omavalitsus ja riik) ning jälgida valdkondade ülest lähenemist (hõlmates vähemalt sotsiaal-, tervise-, haridus-, kultuur-, majandus, õigus- ja turvalisuse valdkondi). Mudeli loomisel tuleb arvestada olemasoleva praktikaga ehk Eesti kohasusega sh arvestades tänastes strateegilistes dokumentides kajastuvate inimeste heaolu valdkondade ja näitajatega. Kuigi selle uurimisülesande puhul ei ole eesmärk minna sügavuti kajastavate näitajate ja indikaatorite väljapakkumiseni, siis tuleks siiski ka siin kaaluda läbi inimeste heaolu erisused tulenevalt erinevas eluetapis või erinevas sihtrühmas olemisest ja kujundada Eesti elukaare ülene üldine heaolu mudel viisil, et see hõlmaks katusena kõiki dimensioone sh mis saaks olla aluseks ka edasises etapis detailsemalt väljatöötatava Eesti laste heaolu mudelile.</p>

Tellijal näeb selle uurimisülesande lahendamiseks eelkõige meetodina kasutada dokumendianalüüsi: asjakohaste ja kaasaegsete teadus- ja rakendustööde sekundaaranalüüsi (rahvusvahelised ja Eesti sisesed). Võimaluste piires tuleks kaasata ka töid või uurimusi, mis kirjeldavad inimeste endi subjektiivset nägemust heaolust sh elukaareüleselt. Kaasnevalt võib läbi viia arutelusid või intervjuusid erinevate valdkondade ekspertidega, huvikaitseorganisatsioonide esindajatega või erineva taustaga inimestega (elukoht, kultuur vm erisus), kes saavad ka peegeldada erinevaid vaateid ja tunnetust inimese heaolust tänases Eestis. Selle uurimisülesande peamine eesmärk on anda Eestile kohase elukaare ülese üldise heaolu mudeli näol kontekst ja koht laste heaolu mudelile, kuid ühtlasi peaks töö võimaldama ka edasiminekut teistes sihtrühmades sarnaselt nagu selle töö puhul laste heaolu mudeliga sügavuti minnakse järgmiste uurimis- ja arendusülesannete raames.

Tulemusena koostatakse Eestile kohane inimese elukaart hõlmav valdkondade ülese heaolu mudeli kohta kokkuvõttev raport, mis peaks oleme lühike ja kompaktne, keeleliselt ja sisuliselt korrektne, viidete, kasutatud allikate loeteluga ja kujundatud sh sisaldama ka illustreeritud heaolu mudeli joonist.

II Uurimis- ja arendusülesanne on Eesti laste valdkondade ülese heaolumudeli väljatöötamine (laste heaolu mudel sh riskirühmade heaolu kaardistav).

Eesti laste valdkondadeülese heaolu mudeli väljatöötamisel tuleb lähtuda eelmise uurimis- ja arendusülesande raames valminud Eestile kohase elukaare ülese üldise heaolu mudeli kontekstist ja kasutada sisendina ka eeltööna valminud materjali, mille alusdokument on „Ettepanekud valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua väljatöötamiseks Eestis Islandi kogemuse näitel“ (2024), Oliver Nahkur).

Nii nagu eelmise arendusülesande puhul, siis ka Eestile omase laste heaolu mudeli väljatöötamisel tuleb lähtuda heaolu mõjutustasanditest: individuaalne, pere-/ lähikondlik, kogukondlik, ühiskondlik (kohalik omavalitsus ja riik) ning jälgida valdkondade ülest lähenemist (hõlmates vähemalt sotsiaal-, tervise-, haridus-, kultuur-, majandus, õigus- ja turvalisuse valdkondi). Laste heaolu mudeli kujundamisel peab Eesti laste ja noorte nägemus olema pilti toodud koostöös laste ja noortega (laste kaasamine alates laste heaolu mudeli väljatöötamisest sh selle valideerimisse).

Mudeli loomisel tuleb arvestada olemasoleva praktikaga ehk Eesti kohasusega sh arvestades tänastes strateegilistes dokumentides kajastuvate laste heaolu valdkondade ja näitajatega, kuid hinnates neid ka kriitiliselt kohasuse ja sobivuse osas.² Selle uurimisülesande puhul on eesmärk edasi minna sügavuti Eesti laste valdkondade ülese heaolumudeli kajastavate näitajate ja indikaatorite väljapakkumiseni, mistõttu on oluline mudeli loomisel ka kaardistada heaolu mõjutavad erisused. Esiteks on laste heaolu erinev täiskasvanute omast, nt kui mõtleme mängimise aja võimaldamisele, turvalise ruumi või tervist- või toitumist puudutavate valikutele, siis täiskasvanute ja laste vajadused on neis küllaltki erinevad ja seega ka heaolu tagatus neis erinev. Laste puhul on aga tegemist mõneti veelgi heterogeensema sihtrühmaga, sest lapsed muutuvad kasvavades ja arenedes ning nii on ka laste heaolu erinevalt kirjeldatav erinevas vanuses laste puhul. Eesti laste valdkondade ülese heaolumudeli väljakujundamisel peab arvestama lapse-ea muutustega, kuid ka selgitama ja arvesse võtma muud laste heaolu mõjutavad tegurid (nt sugu, kultuuriline- või keeleline taustast vm, mis on laste ja Eesti kontekstis olulisemad). Lisaks on laste seas ka erinevaid riskirühmi, kelle hääli ja heaolu ei pruugi ilma erilähenemiseta esile tulla. Siinkohal on töö teostajal vajalik välja pakkuda lähenemine, mis kaardistab olulised laste riskirühmad Eestis või läheneb nt riski- ja kaitsetegurite

² Strateegiliste dokumentide puhul on silmas peetud nt Eesti 2035 riigi pikaajalist arengustrateegia dokumenti, valdkondlike arengukavasid nt Rahavastikutervise, Heaolu, Haridusvaldkonna, Noortevaldkonna jt arengukavasid või nendega seotud programme (nt Laste ja perede programm, Tervist toetavate valikute programm) või ka muid valdkondlike või kohalike tasandite strateegilisi dokumente.

kaudu ning pakub nende kohaselt laste heaolu mõõtmiseks süsteemsed sh riske hindavad viisid. Eesmärk on luua laste heaolu andmepilt, mis võimaldaks märgata hästi ka riskikohti, et toetada sihitatult ja teadmispõhiselt ressursside suunamist laste heaolusse. Oluline on, et Eesti laste heaolu andmepilt tooks esile ka suuremas ohus või riskis viibivad haavatavamad väiksemad riskirühmad ja püüaks ka võimalikult ennetavalt suuremasse riski või ohtu sattumise märke andmeliselt esitada.

Tellijal näeb selle uurimisülesande lahendamiseks rakendada alljärgnevatel punktides toodud metodoloogilisi lähenemisi. Taotlejalt on oodatud nende täiendamine ja täpsustamine sh erinevate kaasavate lähenemiste pakkumist sõltuvalt kaasatavate profiilist (eksperdid, lapsed jne).

Lähenemised ja tingimused II uurimisülesande lahendamiseks:

- Asjakohaste ja kaasaegsete teadus- ja rakendustööde sekundaaranalüüs (rahvusvahelised ja Eesti sisesed sh eelviidatud eeltöö (Nahkur, 2024)). Võimaluste piires võib kaasata ka töid või uurimusi, mis kirjeldavad inimeste (sh laste või noorte) endi nägemust heaolust sh lapse heaolust.
- Intervjuude / aruteluseminaride vm viisil kaasamiste ja sisendi korjamiste läbiviimine valdkondi ja tasandeid läbivalt laste heaoluga kokkupuutuvatelt ekspertidelt (riik, KOV, kogukond, teenuseosutaja, laste heaoluga kokku puutujad, pere/ vanem, laps-noor) sh taotluses tuleb kirjeldada kaasatavad rühmad ja põhjendada nende rühmade kaasamine, kavandatavate intervjuude, aruteluseminaride jt kaasamiste ajakava ning eesmärk (sh arvestades ka valideerimise ja kohendamise vajadusega), osalejate profiilid, kaasamise viis ja maht. Kõiki kaasamisi sh intervjuude ja arutelude kaudu sisendi korjamisi tuleb teha võimalikult kaasatute aega ja ressursse säästes ning pakkudes ka neile tagasi mingit väärtust (kaasatud peaks saama vähemalt tagasipeegelduse). Eelistada tuleks sisendi andjatelt lisaaega mitte nõudvaid viise, nt kirjaliku tagasiside korjamise asemel eelistada lühivormide intervjuusid või kasutada võimalikult palju olemasolevat kirjalikku materjali ja küsida ekspertidelt vaid täpsustusi / täiendusi, tehes seda taas ajasäästlikul viisil. Laste ja noorte puhul tuleb lähtuda lapse osalemise põhimõtetest (vt „Lapse osalusõiguse rakendamine – Juhend laste tähenduslikuks kaasamiseks“, [Laste osalemise 10 põhimõtet - Lastekaitse Liit](#)). Lastele tuleks pakkuda erinevaid eakohaseid köitvaid vorme sisendi korjamiseks, nt mänguliste tegevustega integreeritud vormis või korraldada noortele suunatud kaasamisprojekte või üritusi (nt toetades noori sisendi korjamisel, kus noored ise teistelt noortelt ja lastelt sisendit korjaksid sh ise valides neile kohase / hea viisi sisendi korjamiseks). Võib ka kasutada kombineeritud viise, kus toetatakse või korraldatakse huvitegevust või koolitööd, mis pakuvad noortele tegevust ja mille raames saab ka laste heaolu andmepildi mudel sisendit. Kõigi ekspertide sh laste-noorte kaasamise osas toetab Sotsiaalministeeriumi poolne projektijuht uurimisrühma sh aitab ühildada nt aruteluseminaride, intervjuude vm koostöö-kaasamistegevuste läbiviimist haakuvalt teiste Sotsiaalministeeriumi või allasutuste kavandatavate tegevustega.
- Novembris või detsembris 2025. aastal Laste heaolu andme seminari korraldusse panustamine ja selle seminari sisuline kasutamine laste heaolumudeli väljatöötamisse nt saab seminari sisu toetada valdkondade ülese laste heaolu mudeli koostamise dilemmade lahendamist vm sobituvat, kus kokku kutsutud saavad oma ekspertiisile vastavat sisendit anda ja lahendusi pakkuda³. Seminari korraldus tehakse koostöös Sotsiaalministeeriumi projektijuhiga (seminari korralduskulusid käesolev taotlus ei pea sisaldama, need katab Sotsiaalministeerium).

³ Laste heaolu andmeseminar on toimunud juba kolmel korral, kus tulevad kokku erinevate valdkondade laste ja noortega ja nende uuringutega kokkupuutuvad spetsialistid ministeeriumitest, kohalikest omavalitsustest, uuringukeskustest, arendusasutustest, mittetulundusesektorist ja ka laste-noorte tegevprojektidest ning viimatisel seminaril löid kaasa ka noored ise. Vt viimatisel seminaril kajastust siit: [Laste ja noorte eluolu kajastavad andmed aitaks kaasa teadmispõhise poliitika kujundamisele](#)

- Avalikkusele ja sihtrühmadele laste heaolu mudeli kujundamise ning kaasnevate toimuvate või toimunud tegevuste osas info andmine sh kavandada vähemalt 1 mudelit tutvustav artikkel (nt Sotsiaaltöö ajakirjas), kuid oodatud on kasutada ka muid viise ja erinevaid meediakanaleid (nt NOVA vm noorte suunatud kanalite kasutus), kuid ka Sotsiaalministeeriumi kodulehte või blogi kasutades.
- Kaasamiseks või tutvustuseks on teretulnud ka lühifilmide või animatsioonide kasutus või visuaalselt efektsete või animeeritud esitluste või teavituste kasutamine protsessi läbiviimisel või ka lõpufaasis. Taotleja võib ise pakkuda luua projekti raames selliseid materjale ja kavandada ka nende kasutamist. Arvestama peab, et projekti jooksul tellitakse vähemalt üks efektne lastele ja noortele sihitatud esitlusvideo ja projekti lõppedes teine laiemale avalikkusele mudelit tutvustav lühivideo (mõlemad Sotsiaalministeeriumi eelarvest). Taotleja saab anda sisulisi soovitusi esitlusvideode tellimisel (nt, mis eesmärgi ja suunitlusega video teha, milline teema või sõna ja pildi kasutus valida jne). Lastele ja noortele suunatud klipi pikkus on eelduslikult 1-5 min (lühem on parem), näiteid: [Understanding Trauma | Phoenix Australia](#); [Rights and Responsibilities of Children](#), [Lapse õiguste saadikud: laste raport ÜRO Lapse Õiguste Komiteele](#), [Eesti laste sõnumid ÜRO Lapse Õiguste Komiteele](#). Taotlejal tuleb arvestada lastele ja noortele sihitatud klipi kasutamisega projekti teises pooles. Kaastöö on oodatud ka laiemale avalikkusele mudelit tutvustava lühivideo tellimisel projekti lõpus (Sotsiaalministeerium tellib), vt näiteid: [Iceland, Kopavogur: CFC-Index: Dashboard monitoring children's quality of life](#); [Noorteseire juhtimislaud](#).
- Taotleja peab arvestama, et alates 4-6 kuud pärast töödega alustamist tuleb tal teha koostööd Laste heaolu puudutava andmekorje / - turbe tagamise analüüsi hanke võitjaga, kes vajab andmekorje ja – turbe sh õigusliku analüüsi ja ettepanekute tegemiseks konkursi võitjalt sisendit, millised potentsiaalsed allikad ja andmed on vajalikud laste heaolu andmepildi põhise näidikulaua ülesehitamisel (esmane sisend selleks on juba ettepanekute dokumendi Lisas 3 „Ettepanekud valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua väljatöötamiseks Eestis Islandi kogemuse näitel“ (2024), Oliver Nahkur). Eestile sobituva laste heaolu mudeli andmed ja allikad on vaja kaardistada ka selleks, et otsustada, kas tuleb asuda taotlema AKI / eetikakomitee vastavaid lube andmete kasutamiseks (3. uurimisülesande teostamiseks).

II uurimis- arendusülesande tulemusena koostatakse terviklik Eesti laste valdkondade ülene heaolumudel, mis hõlmab ka laste erisusi ja kaardistab peamiste riskirühmade heaolu. Mudel on kirjeldatud sisuliselt põhjendatud koos andmeliste näitajatega raporti vormis, mis on kompaktne, keeleliselt ja sisuliselt korrektne, viidete, kasutatud allikate loeteluga ja kujundatud sh sisaldama ka illustreeritud mudeli jooniseid. Tulemuseks on ka protsessi käigus koostatud ja valminud materjalid, nagu nt intervjuude ja seminaride kavad, esitlusmaterjalid, kokkuvõtted või transkriptsioonid, vm viisil kogutud kaasamiste sisendid, koostatud artiklid või tutvustused. Taotleja saab oma metoodilisest lähenemisest lähtuvalt pakkuda taotluses ja ka tööde teostamise käigus tellijaga täiendada, millised 2. uurimis- arendusülesande tulemused veel oleks tellijale mõistlikud üle anda (kasutatavad edaspidi tellijal või avalikkusel).

III Uurimis- arendusülesanne Eesti laste valdkondade ülese heaolu mudeli andmetega sisustamine ehk alusnäitajatega täitmine ja neist lähtuvate indikaatorite väljatöötamine (sh mudeli sisustamine andmetega võimalikus ulatuses).

Lähtudes eelmise uurimis- ja arendusülesande raames valminust ja valmivast sisustatakse Eesti laste valdkondade ülene heaolu mudel andmetega ja pakutakse neist lähtuvalt välja ka indikaatorid ehk testitakse esmakordselt Eesti laste heaolu andmepilti (lihtsustatud viisil, mis ei pruugi veel olla ülesehitatud interaktiivse näidikulauana). Seda uurimis- ja arendusülesannet saab täita paralleelselt

eelmise ülesandega, kuivõrd andmetega sisustamise ja indikaatorite leidmise protsessist võib eeldatavasti tulla ka vajadus heaolu mudeli valdkondi või dimensioone kohendada ehk eelmise ülesande tulemusse panustada. Niisamuti tuleb selle ülesande täitmisest pinnale ka andmete võimalikud lüngad ja neist ettepanekud nende täitmiseks.

Lähenemised III uurimisülesande lahendamiseks:

- Laste heaolu mudeli andmetega sisustamine ja neist lähtuvate indikaatorite väljatöötamise protsessi tuleb kaasata ka eksperdid. Taotleja pakub oma nägemuse ja põhjenduse ekspertrühmade kohta, keda kaasatakse ning selgitab, kas neilt kogutakse infot põimitult koos mudeli väljatöötamise või valideerimisega intervjuude / aruteluseminaride vm viisil. Taotluses tuleb kirjeldada, kuidas andmepilti kujundatakse valdkondi ja tasandeid läbivalt laste heaoluga kokkupuutuvaid eksperte kaasates (riik, KOV, kogukond, teenuseosutaja, laste heaoluga kokku puutujad, pere/ vanem, laps-noor) sh millises ajakavas, osalejate profiilide, viisi ja mahuga.
- Valdkondade ülese Eesti laste heaolu mudeli andmetega sisustamisel, alusnäitajate koondamisel ning neist lähtuvate indikaatorite väljatöötamise ja testimise (mudeli sisustamine andmetega võimalikus ulatuses) tulemused tuleb üles-ehitada laialdaselt kättesaadava e-lahendusena (Excel vm tellijale kättesaadav lahendus), kuid samal ajal tagades piiratud juurdepääs (mudel ja andmed selles faasis ei saa olla avalikult kättesaadavad).
- Testitav andmepilt peab olema nagu mudelgi - Eestile kohandatud valdkondade ülene ja terviklikult lapse heaolu kajastav ning andmete poolelt taotlema objektiivsuse /subjektiivsuse tasakaalustatust ehk tooma ka pilti subjektist s.t lapsest lähtuvad andmed võimalikus ulatuses.
- Andmepilt peab olema Eesti konteksti arvestav st ka maksimaalselt võimalikus ulatuses püüdma kasutada juba olemasolevat andmekorjet, uuringuid ja registrite andmeid, kuid kõigi nende puhul leidma ikka tasakaalu ja taotlema objektiivsust (hinnangust või sildistamisest sõltumatust).
- Andmepildis tuleb luua ka peamised lõiked või filtrid, mis toovad esile laste sihtrühma sisesed erisused, samuti tuleb mudeli raami kohaselt tuua pilti ka peamiste riskirühmade heaolu riski- ja kaitsetegurite kaudu vm pakutud süsteemsel viisil.
- Andmed ja näitajad tuleb mudeli jaoks tuua võimalusel vähemalt kohaliku omavalitsuse tasandil (nt Tallinna puhul võib püüda taotleda ka taset allapoole), kuid kui andmete kättesaadavus allpool tasandil on piiratud või ongi kaardistatud andmeauguna, siis 3. uurimis- arendusülesande raames koostatav test andmepilt ei pea veel olema kõigis tasandites reaalse andmetega sisustatud. Taotletakse küll võimalikult realistliku pildi loomist sh vähemalt kõrgemal tasandil (Eesti kokku, maakond või piirkond). Kui andmete kasutus eeldab Andmekaitse Inspektsiooni (edaspidi AKI) luba / uurimiseetika komitee luba, siis arvestatakse sellega ajakava koostades ja esitatakse vastav taotlus ning püütakse reaalandmed saada kasutamiseks, et realistlikult saaks valideerida ka näitajaid ja indikaatoreid. Samas tulenevalt andmete korjest ja andmekaitse reeglitest on tellija teadlik, et valdkondade ülene tasakaalustatud terviklik laste heaolu andmepilt sh võimalikult kohaliku tasandini ulatuv, mis saaks ka ajas järjepidevalt uueneda, võib esialgu olla teostatav piiratud ulatuses.

III uurimis- arendusülesande tulemusena valmib Eesti laste valdkondade ülene heaolumudeli andmepildi testversioon ehk väljatöötatud mudel on võimalikus ulatuses andmetega sisustatud ja neist lähtuvad indikaatorid väljatöötatud ja andmeliselt kuvatud. Töö tulemuseks on elektrooniline väljund, mis on sisuliselt ja keeleliselt korrektne, näitajate kirjeldustega, andmeallika viidetega ja visuaalselt kujundatud optimaalsel viisil (nt Excel lahendus) – andmepilt peaks olema tavaekraanil hoomatavas vormis. Taotleja koostab andmepildi koostamisest ja koorunud ettepanekutest (sh andmeaukude või puuduseid kajastades) ka raporti, mis võib olla üks osa lõppraportist ehk avaldatav

koos II uurimis- ja arendusülesande raames valmiva raportiga, kuid võib ka olla eraldisesvalt koostatud raport. Nii nagu andmepildi näitajad ja indikaatorid, siis ka see raport lähtub väljatöötatud laste heaolu mudeli kontseptsioonist. Raport sisaldab näitajate ja indikaatorite kirjeldusi, iseloomustust ning annab ka näitajatest ja indikaatoritest andmelise ülevaate võimalikus ulatuses (minimaalselt Eesti kohta keskmiselt ning neis piirides, mis andmete kättesaadavus võimaldab), lisaks toob raport ka välja andmepildi koostamisest koorunud probleemkohad ja ettepanekud nende lahendamiseks (sh lähtudes andmeaukudest vm puudustest).

Kõigi uurimis- ja arendusülesannete raames tuleb taotlejal arvestada, et kommunikatsioon avalikkusele tehakse koostöös Sotsiaalministeeriumi projektijuhi ja ministeeriumi kommunikatsiooni osakonnaga. Konkursi taotluses tuleb pakkuda üldine kava ja viisid tulemuste ja oluliste etappide või kaasamiste kommunikeerimiseks, kuid ajakavas tuleb ette näha aeg need tegevused täpsustada tellijaga projekti elluviimise käigus.

Taotlejal tuleb arvestada kogu projekti jooksul ka avalike esinemiste või meedias sõnavõtmisega. Eelarves tuleks sellele kuluva ressursiga arvestada ja näha seda kui metoodilise lähenemise osa, mis on soovitatav igas olulises etapis ette kavandada.

Tööde läbiviimiseks vajadusel Andmekaitse Inspeksiooni (edaspidi AKI / uurimiseetika komitee) lubade saamiseks koostab taotlused taotleja. Arvestada tuleb vastavate taotluste koostamisega ja tellija poolse täiendamisega. Ajakavas peab arvestama, et AKI-lt teadusuuringu loa saamiseks kulub vähemalt 30 päeva ning sama palju aega kulub eetikakomitee menetlusele (saab paralleelselt taotlused sisse anda). Taotlejal tuleb arvestada kõigi võimalike aja- ja rahaliste ressurssidega, mis andmete saamisega võivad kaasneda. Kõik andmete saamisega seotud kulud tasub taotleja.

Kõigi uuringu raames kasutatavate ja avaldatavate materjalide puhul (sh nii sihtrühmades või suletud gruppides esitatavate kui avalikkuses avaldatavate materjalide puhul) tuleb viidata tellijale ja rahastajale sh tuleb järgida rahastaja tingimusi teavitamisele, vormistamisele ja sümboolikale: [Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine \(RT I, 17.05.2022, 12\).](#)

Kuidas vastab tellitav projekt teadus- ja arendustegevuse tunnustele (on uudne, loominguine, ettemääramatu tulemusega, süstemaatiline, ülekantav ja/või korratav)

Uudne: Kuigi laste heaolu mõõtmise ja selleks mõõdikute väljatöötamisega on tegeletud Eestis ka varem, siis seni ei ole veel välja töötatud konkreetset teaduslikule teadmisele tuginevat Eestile omast valdkondadeülest laste heaolu mudelit kui tervikut.

Loominguine: Taotlejale jäetakse kõigi kolme uurimis- ja arendusülesande kavandamiseks palju metodoloogilist vabadust. Loomingulisusega arvestatakse taotluste hindamisel.

Ettemääramatu tulemusega: Tellija ei tea, kas kõigi dimensioonide andmeid (nt riskirühmade lõikes), mis laste heaolu mõjutavad, kogutakse. Teadlased võivad pakkuda välja ka selliseid indikaatoreid, mis kombineerivad olemasolevaid andmeid andmetega, mida tuleb alles koguda, et tekiks terviklik mudel. Seega, laste heaolupildi kokkusaamine, mida tellima minnakse, pole täielikult andmetega tagatud.

Süstemaatiline: Kõik metoodilised otsused, mida tehakse, peavad toetama üksteist. Vajadusel arutatakse need läbi tellija ja juhtrühmaga. Metoodilised valikud, mida tehti fikseeritakse raportites.

Ülekantav või korratav: Valimite ja andmekogumis- ja analüüsimeetodite kirjeldus esitatakse raportites. See muudab uuringu korratavaks. Pole välistatud, et teiste riikide kolleegid, kes töötavad sarnase ülesande kallal võtavad tulevikus õppust Eesti kogemusest. Teisel riikidel on juba praegu huvi Eesti projekti ja loodava mudeli vastu. Eesti mudel ja selle indikaatorid pole siiski otseselt ülekantavad; iga riik peab arvestama ka oma institutsionaalset konteksti.

Taotlejal tuleb taotluses esitada

1. Kolme uurimis- ja arendusülesande teostamise metoodilised kavad, sh:
 - a) loetelu uurimis- ja arendusülesande alategevustest;
 - b) teoreetilised lähenemised ja põhimõtted, millele toetutakse;
 - c) andmed, andmekogumismeetodid ja andmeallikad;
 - d) analüüsimeetodid või põhimõtted, millest lähtutakse;
 - e) väljundid ja nende kommunikeerimise esialgne kava.
2. Uurimisrühma kirjeldus ja koosseis, sh uurimisrühma liikmete pädevused ja nende vaheline tööjaotus (koos kõigi uurimisrühma liikmete CV-dega);
3. Koostööpartnerite roll, sh koostööpartnerite vabas vormis kinnitused valmisoleku kohta projektis osaleda (kui ajakohane);
4. Aja- ja tegevuskava (nädala täpsusega, koos osalejate ja vastutajate nimedega ning koos eelarvega uurimis- ja arendusülesannete ja peamiste tegevuste lõikes). Kavas tuleb märkida ära olulisemad arutelud tellija ja juhtrühmaga ning nende eesmärk (nt tööde üleandmine; valikute langetamine);
5. Projekti käigus esineda võivad riskid ja nende maandamise kava koos vastutajatega k.a eetilised väljakutseid ja nende maandamise viisid ja koostöö eetikakomitee ja AKIga ning ajavarud selleks;
6. Projekti eelarve. Taotlejal tuleb esitada projekti eelarve uurimis- ja arendusülesannete ja peamiste kululiikide lõikes nii käibemaksuga kui ka käibemaksuta.

Projekti orienteeriv aja- ja tegevuskava ning tulemid uurimis- ja arendusülesannete kaupa

Taotluse esitajal on võimalik pakkuda välja oma metodoloogilisest lähenemisest ja tegevuskavast lähtuv kõikide uurimisülesannete peamisi etappe sisaldavana ja nende eest uurimisrühmast vastutajate nimedega täpsem aja- ja tegevuskava, mis on esitatud nädala täpsusega ja arvestab kogupikkusega kuni 12 kuud.

Erinevate valdkondade ekspertide, laste heaoluga kokku puutuvate spetsialistide ja laste-noorte sihtrühmadega aruteluseminare, intervjuusid, valideerimisi vm viisil kaasamisi ja sisendi kogumisi on soovitatav ajakavas planeerida projekti algusest peale ja regulaarselt, samuti kohtumised ja arutelud tellija esindajaga ja juhtrühmaga⁴.

Kommunikatsiooni, avalikke esinemisi või meedias sõnavõtmisi on ajakavas mõistlik paindlikult kavandada kogu projekti ajas, kuid suurema kaaluga paaril viimasel kuul sh vähemalt kaks tulemuste esitlust projekti lõpus.

Ajakavas tuleks arvestada ka alates 4-6 kuud peale töödega alustamist koostöö tegemine Laste heaolu puudutava andmekorje / - turbe tagamise analüüsi hanke võitjaga regulaarselt projekti lõpuni (ajakavva soovitatav plaanida paindlikuna kord kuus kohtumine projekti lõpuni).

Ajakavas tuleb kajastada ka Laste heaolu andmeseminari korraldus koostöös Sotsiaalministeeriumiga novembris-detsembris 2025.

Ajakavas tuleb kavandada vähemalt järgmiste raportite või materjalide üleandmine tellijale:

⁴ Juhtrühma paneb kokku tellija. Sinna kuuluvad lisaks tellijale asjakohaste asutuste esindajad (nt Haridus- ja teadusministeeriumi, Siseministeeriumi, Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi, Tervise Arengu Instituudi jt asjakohaste asutuste esindajad). Juhtrühm aitab teha valikuid mudeli väljatöötamisel ja annab soovitusi oma valdkonna aspektidest lähtuvalt (nt keda kaasata, millele tähelepanu pöörata jne). Juhtrühma ressurss on piiratud, u kord 6-e nädala tagant on võimalik arvestada juhtrühma kaasamine sisukamaks aruteluks, lisaks võimalik väiksem tugi kirjalikult vm e-kanali kaudu.

1. Eestile kohane inimese elukaart hõlmav valdkondade ülese heaolu mudeli kohta kokkuvõttev raport (I uurimis- ja arendusülesande tulem).
2. Eestile sobituva laste heaolu mudeli andmete ja allikate kaardistus (II uurimisülesande raames ja III uurimisülesande ettevalmistuseks).
3. Eesti laste valdkondade ülese heaolumudeli sh riskirühmade heaolu kaardistav vaheraport (II Uurimis- ja arendusülesande tulem).
4. II ja III uurimis- ja arendusülesande tulemusena valminud (ühine või eraldi ülesannete lõikes koostatud) Eesti laste valdkondade ülese heaolumudelit kirjeldav lõppraport sh võib taotleja ja tellija koostöös otsustada, kas liita kõik uurimis- ja arendusülesande tulem ühte lõppraportisse või avaldada eraldiisvatena.
5. Eesti laste valdkondade ülene heaolumudeli andmepildi testversioon (e-fail/ e-lahendus).
6. Muud esitlusmaterjalid.

Tellijal poolne esindaja või juhtrühm peab saama raportitele või muudele üleantavatele materjalidele tagasiside andmiseks aega vähemalt 12 tööpäeva.

Tulemite vormistamine

- Lõppraport või lõpptulemuste eraldi raportitite mustand(id) peavad sisaldab kõiki vastava uurimis- ja arendusülesande tulemi osiseid ja kogutud ja analüüsitud materjali ja sisendeid;
- Lõppraport või lõpptulemuste eraldi raportitite avaldatavad lõplikud versioonid peavad olema korrektselt koostatud e-väljaandena avaldatavad, sisuliselt ühtsed ja keeleteoimetatud, kujundatud / illustreeritud, vastama lihtsama teadustöö või uurimisraportite vormistusnõuetele ning sisaldama ka inglise keelset kokkuvõtet.
- Kõik avaldatavad materjalid peavad sisaldama korrektseid viiteid tellijale ja rahastajale sh tuleb järgida rahastaja tingimusi teavitamisele, vormistamisele ja sümboolikale: [Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine \(RT I, 17.05.2022, 12\).](#)

Aja- ja tegevuskavas tuleb tuua ka oluliste tegevuste eelarve (võib grupeerida) ja eeldatavad vahemaksed. Vahemakseid võib kavandada mitu, arvestusega, et vähemalt üks vahemakse jääks 2025. aastasse ja vahemakse enne seitset kuud ei saa olla suurem kui 50% kogumaksumusest. Vahemakse summa mis tahes perioodis ei saa olla etteulatav st et õigus tasule tekib tegevuste eelarves määratud summas, kui uuringu läbiviija on tegevused teinud ja need on tellija poolt vastu võetud (aktiga). Viimane makse tehakse kõikide tööde üleandmise ja teostamise järgselt (sh peavad olema läbi viidud tulemuste tutvustused sihtrühmadele). Taotleja saab teha taotluses ettepanekud üleantavate ja valmivate materjalide ja tööde eest vahemaksete tegemise osas, mille osas lepingu sõlmimisel tehakse poolte vahel konkreetseid kokkulepped. Kogumaksumus peab vastama tööde mahule.

Kuidas on projektist tulenev kasu laiem kui üksnes hankija enda tegevuse läbiviimiseks (nt tulemused publitseeritakse ja/või tulemusi kasutatakse mitme organisatsiooni töö parandamiseks)?

Projekti tulemusena valmivad materjalid avaldatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel (heaolumudeli andmepildi testversiooni avaldamine sõltub tulemusest ning AKI ja eetikakomitee soovistest). Projekti töö tulemus saab olema aluseks edaspidiselt väljaarendatava laste heaolu andmepildi töölaual ning on lähtepunktiks kõigile järgnevatele hankeprojektidele: 1. Laste heaolu puudutava andmekorje / - turbe tagamise analüüs ja ettepanekud; 2. Laste heaolu andmepildi töölaual tehniliste lahenduste alternatiivide kaalumise sh kuluanalüüs; 3. Laste heaolu andmepildi ehk näidikulaual loomine.

Eestile omane valdkondade ülene laste heaolu andmepildi mudel toetab laste heaoluga arvestavaid teadmispõhiste otsuste tegemist erinevates valdkondades. Andmete välja toomine oma mitmekesisuses tõukab tagant laste heaoluga arvestamist läbivamalt eri tasandite ja -valdkondade otsustes ja mõjuhinnaangutes st nii sotsiaal-, haridus-, tervise- kui ka majandus-, keskkonna-, kultuuri- või justiitsvaldkonnas toimuvate arengute mõju laste heaolule saab parmini mõistetud ning see omakorda kumuleerib loodavat heaolu. Kasvab koosmõjust teadmus ja seeläbi ka valmidus koostööks laste heaolu nimel täna ja homme. Laste heaolu andmepildist peaks sündima kasu kõigile laste heaoluga kokkupuutuvatele ja seda kujundavatele arendusasutustele sh valdkonnakujundajatele ministeeriumitele ja kohalikele omavalitsustele, kuid ka laste – noortega otseselt tegelevatele asutustele nagu koolid, noortekeskused jne.

Uuringu eest tasub töövõtjale vaid Sotsiaalministeerium.

Nõuded uurimisrühmale

Taotlejal tuleb ülesannete läbiviimiseks moodustada mitmekülgne uurimisrühm, mille puhul on vajalik teadustöö kogemuse ja rakendusliku kogemuste kokku toomine ning oodatud on taotluse esitamine teadus- ja rakendusasutuste koosöös.

Uurimisrühma peab kuuluma vähemalt 6 põhiliiget (sh lähevad arvesse koostööpartneri põhiliikmed), kes on peamised uurimis- ja arendusülesannete elluviijad, vedajad ja vastutajad ning kelle kompetentsid katavad kõigi tegevuste läbiviimise võimekuse. Üks uurimisrühma liige võib katta ka mitut pädevust/kogemust. Uurimisrühma võib tuua lisapädevusi kui taotleja peab seda vajalikuks ja seob lisapädevused uurimisülesannete ja vastutustega. Lisapädevuste sissetoomine peab olema ka tellija jaoks veenev. Kõigi meeskonnaliikmete roll ja vastutus peab olema selgelt taotluses esitatud ja nende eest vastutuse peavad katma uurimisrühma põhiliikmed.

Uurimisrühmas peab olema:

a) Projektijuht

Tema vastutab kogu projekti üldise juhtimise, korralduse ja tööde läbiviimise kvaliteedi eest sh kõigi uurimisülesannete korrektse läbiviimise ja tulemuseni jõudmise eest. Projektijuht koordineerib uurimisrühma tööd ja suhtleb tellijaga ning vastutab uurimisprojekti sujuva ja tähtaegse läbiviimise eest. Projektijuht võib täita ka sisulisi teisi uurimisrühma rolle (analüütiku, koordineerija, ärianalüütik-eksperdi või visuaalkujundaja) kui ta vastab nendele esitatud nõuetele.

Projektijuhil peab olema:

- varasem kogemus vähemalt kahe uurimis- või teadusprojekti juhtimises viimase viie aasta jooksul⁵ taotluse esitamise kuupäevast arvates;
- sh neist üks peaks hõlmama sotsiaalvaldkonda ja olema seotud sotsiaalse heaoluga (soovitavalt laste heaolu / õigustega);
- varasem kogemus suhtlemises meediaga, (arvamus)artiklite koostamisel või ekspertarvamuste avaldamisel;
- kõrgharidus, vähemalt magistrikraad sotsiaalteadustes või haakuvates valdkondades.

⁵ Tellija arvestab kõigi uurimisrühma liikmete akadeemiliste kellade seiskumise ajaga, mis on olnud seotud nt rasedus- ja sünnituspuhkusel v lapsehoolduspuhkusel viibimise v kaitseväeteenistusel viibimisega. Akadeemilise kella seiskumisega arvestamise vajadusele tuleks taotluses viidata.

b) Analüütikud

Uurimisrühmas peab olema vähemalt kaks analüütikut. Analüütikud vastutavad Eestile omase valdkondade ülese (laste) heaolu mudeli välja töötamise eest (laste heaolu valdkondi ja tasandeid läbiv mudel sh erinevaid rühmi ja riskirühmi arvestav) tuginedes vastavatele teadustöödele, ekspertarvamustele jm viisil kogutavale sisendile, kvaliteetsele sünteesanalüüsile ja analüütilistele järeldustele. Analüütikud rakendavad taotluses välja pakutud metoodikat ning tegelevad aktiivselt sisendi kogumisega (sisendi kogumist võivad toetada ka teised uurimisrühma liikmed).

Analüütikutel peab olema:

- varasem uurimistöö kogemus laste heaolu teemadel (viimasel viiel aastal vähemalt kahes uurimisprojekti);
 - sh viimasel viiel aastal vähemalt kaks teaduspublikatsiooni laste heaolu teemal; sh vähemalt ühel analüütikul peab olema viimasel viiel aastal ilmunud publikatsioone, riskirühma või haavatavatesse sihtrühmadesse kuuluvate lastega ja nende heaolu teemal;
 - sh vähemalt ühel analüütikul peab olema viimasest viiest aastast kogemust inimeste intervjuerimise / aruteluseminaride läbiviimisega tundlikel teemadel.
- viimasel viiel aastal kogemus laste sihtrühma puudutavate andmete sekundaarkasutusega Eestis;
- kõrgharidus, vähemalt magistrikraad sotsiaalteadustes või haakuvates valdkondades.

c) Andmeanalüütik

Andmeanalüütik vastutab laste heaolu andmepildi testversiooni modelleerimise ja kokkupanemise eest, toob korrektsesse vormi andmemudelisse valitud näitajad, käitleb ja analüüsib koos meeskonnaga andmeid ja töötab välja indikaatorid. Vastutab ka laste heaolu andmepildi testversiooni visuaalselt kujundatud hästi mõistetavas vormi saamise eest (projekti lõpuks).

Andmeanalüütikul peab olema:

- varasem uurimistöö kogemus sotsiaal-, tervise-, hariduse-, õiguse- / majandusvaldkonnas sh vähemalt kahes valdkonnas või nende kombinatsioonis;
- varasem kogemus kvantitatiivsete andmete kokku panemise / mudeldamise ja visualiseerimisega (viimasel viiel aastal vähemalt kahes projektis);
- soovitavalt kogemus indikaatorite väljatöötamises;
- kõrgharidus sotsiaal-, informaatika-, majandusteadustes või haakuvates valdkondades (andmeanalüütikaga seonduv).

d) Kaasamise ja kommunikatsiooni koordineerija

Koordineerija roll on korraldada kaasamist ja kommunikatsiooni, toetada meeskonda nii kaasamise kui uurimustööde läbiviimise korraldamises.

Koordineerijal peab olema:

- varasem kogemus viimasest viiest aastast uurimis- või rakendusprojektides erinevate partnerite erineval viisil kaasamisel ja koostöö tegemisel;
- kogemus viimasest viiest aastast suhtlemisest meediaga;

- kogemus viimasest viiest aastast kommunikatsiooniplaani koostamises või selle koostamises osalemisest.

e) Laste heaolu / õiguste ekspert

Uurimisrühma tuleb kaasata ka ekspert, kel on viimasel viiest aastast vähemalt paari aasta pikkune praktiline kogemus Eestis laste heaolu ja õiguste teemadega tegelemisel, sh soovitatavalt erinevaid valdkondi puudutavalt (nt lastekaitse spetsialist või muu spetsialist, kes lapse abivajadusest, tervisest, hariduslikust erivajadusest vm tegurist tingituna on olnud lapse abivajaduse kompleksne hindaja või taolise hindamisraamistiku loomisega tegelnud). Eksperti ülesanne on suunata ja juhendada uurimisrühma valdkondades spetsiifikatega arvestama / õigete ekspertidega konsulteerima, mis tagaks just Eesti praktikale omaselt ja lapse heaolu võimalikke erinevaid tahke arvestavalt mudelit looma. Ekspertil peab olema magistrikraad v sellega samaväärseks tunnistatud haridus ja tema ekspertiisi tuleb taotluses põhjendada.

Uurimisrühma komplekteerides on taotlejal õigus rolle erineval moel ja oma metoodilisest ja praktilisest lähenemisest lähtuvalt jaotada.

Kui taotleja toob, lähtudes oma uurimis- ja arendusülesannete elluviimise visioonist uurimisrühma lisapädevusi, arvestatakse seda taotluste hindamisel, kui lisaliikmete vajadust on põhjendatud tellijale veenval viisil. Samuti võetakse taotluste hindamisel arvesse seda, kui uurimisrühmas on liige / liikmeid, kes on avaldanud asjakohaseid teaduspublikatsioone⁶ laste heaolu teemades viimasel viiel aastal.

Taotlus hõlmab uurimisrühma liikmete CV-sid, mis sisaldab piisavat informatsiooni, mille alusel saab tellija veenduda uurimisrühma nõuetele vastavuses.

Projekti rahaline maht ja eelarve jaotus käibemaksuta

Taotlejal tuleb esitada projekti eelarve uurimis- ja arendusülesannete ja peamiste kululiikide lõikes nii käibemaksuga kui ka käibemaksuta. Projekti eelduslik eelarve on koos käibemaksuga 120 000 eurot.

⁶ Arvesse lähevad publikatsioonid, mis on seotud pädevuste ja rolliga, mida konkreetne uurimisrühma liige selles projektis täidab. Publikatsioonide taseme hindamisel lähtutakse ETISE klassifikatsioonist.